

Raskauden seuranta sairaalan äitiyspoliklinikalla

Lääkärikirja Duodecim

29.4.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Yhteydenotot raskauden suunnitteluvaiheessa
- Alkuraskaudessa lähete äitiyspoliklinikalle
- Loppuraskaudessa lähete äitiyspoliklinikalle
- Kirjallisuutta

- Jokaisessa synnytys­sairaalas­sa on ajanvarauksella toimiva äitiys­poli­kli­nik­ka sekä niin sanottu synnytys­vastaanotto, jonne lähetetään päivystys­luonteiset tapaukset.
- Synnytys­sa­raalat ovat laatineet tarkat ohjeet, milloin neuvolan pitää ohjata raskaana oleva nainen tarkempiin tutkimuksiin ja/tai seurantaan myös äitiys­poli­kli­nik­alle.
- Synnytys­sa­raalan äitiys­poli­kli­nikoille kuten muuhunkin erikoissairaanhoidon tarvi­taan lähete lukuun ottamatta raskaudenaikaisia hätätilanteita ja synnytyksen käynnistymistä.
- Hoidon jatkuvuuden ja turvallisuuden takaamiseksi hyvä tiedon kulku äitiys­neuvolan ja synnytys­sa­raalan välillä on välttämätöntä.

Yhteydenotot raskauden suunnitteluvaiheessa

Äidin kroonisella sairaudella tai lääkityksellä voi olla merkitystä raskaudelle. HUS:ssa toimivasta teratologisesta tietopalvelusta saa tietoa lääkkeiden sikiövaikutuksista. Perinnöllisyyslääkärit antavat tietoa silloin, kun perheessä tai lähisuvussa on perinnöllinen sairaus.

Joissakin tapauksissa käynti äitiyspoliklinikalla on tarpeellinen jo ennen raskauden alkua. Näitä tilanteita ovat seuraavat:

- äidin vakava tai ennusteeltaan epäselvä krooninen sairaus
- aiemmassa raskaudessa on ollut vakava komplikaatio
- suvussa esiintyy periytyviä sairauksia, joiden ilmaantuvuuden riskiä ei ole vielä perheelle selvitetty.
- raskausriskien arviointi voi olla tarpeen, jos äidillä on esimerkiksi diabetes, merkittävä sydänsairaus, vaikea-asteinen munuaissairaus tai vaikea autoimmuunisairaus.

Alkuraskaudessa lähete äitiyspoliklinikalle

Jo alkuraskaudessa lähetetään arviota varten, jos äidillä on taustalla hyvin ennenaikainen synnytys, vaikea pre-eklampsia, sikiökuolema tai sikiön vaikea kasvunhidastuma.

Muun muassa seuraavien sairauksien yhteydessä seuranta tapahtuu neuvolan ja äitiyspoliklinikan yhteistyönä.

- Insuliini- tai tablettihoitoinen [diabetes](#). Tavoitteena on mahdollisimman hyvä sokeritasapaino jo ennen hedelmöittymistä sekä alkuraskaudessa.
- Aiemmin sairastettu [laskimotukos](#) tai [perinnöllinen hyytymistekijähäiriö](#). Raskauden aikana toteutettavan tukosprofylaksin ajankohta ja toteuttamistapa vaihtelevat sen

mukaan, missä tilanteessa ja missä paikassa aiempi laskimotukos on ollut sekä minkä asteinen tukosalttius potilaalla on laboratoriotutkimusten perusteella.

- Synnynnäinen tai hankittu sydänvika. Arvioidaan sydämen tilanteen kehitys raskauden myötä, äidin suorituskyky, synnytyksen suunnittelu ja mahdolliset lääkitystarpeet.
- [Autoimmuunisairaudet](#). Taudinkulku tai sen hoito voivat muuttua raskauden vuoksi.
- [Krooninen verenpainetauti](#). Mitä vaikeampi verenpainetauti on, sitä herkemmin äiti on syytä lähettää äitiyspoliklinikalle jo alkuraskaudessa.
- [Krooninen munuaissairaus](#). Riskinä on liitännäisen [pre-eklampsian](#) kehittyminen tai munuaissairauden paheneminen sekä [sikiön kasvuhäiriö](#).
- [Epilepsia](#). Kohonneen epämuodostumariskin vuoksi toteutetaan tarkka kaikututkimus sekä suunnitellaan raskauden ja synnytyksen ajan lääkitys ja hoito. Foolihappolisä jo raskautta suunniteltaessa on tärkeä.
- Jos odottavalla äidillä on merkittävä psyykkinen sairaus, tarvitaan tiivistä yhteistyötä psykiatrin, neuvolan ja äitiyspoliklinikan kesken.

Loppuraskaudessa lähete äitiyspoliklinikalle

Neuvolassa seurataan painoa, verenpainetta, virtsan sokeria ja valkuaista. Myös sikiön kasvun seuranta kuuluu neuvolan tehtäviin. Kasvua seurataan tarkkailemalla neuvolassa äidin painonnousua ja kohdun kasvua.

- Äitiyspoliklinikalle ohjataan äiti, jolla [verenpaine todetaan kohonneeksi](#) tai jolla virtsaan erittyy merkittäväsi valkuaista (proteinuria). Jos äidillä on oireita (päänsärkyä, ylävatsakipua tms.) tai nopeasti korkealle kohonnut verenpaine, neuvolassa harkitaan päivystysluonteista lähetettä.
- Sikiön kasvun arviointi tapahtuu mittaamalla niin sanottu sf-mitta (symfyysi–fundus-mitta). Jos epäillään [kasvun hidastumaa](#) tai [poikkeavan kookasta sikiötä](#), äiti lähetetään jatkotutkimuksiin.
- Jos sokerirasituskoe (ks. [Raskausdiabetes](#)) on poikkeava, tekee neuvola lähetteen sairaalaan, jossa arvioidaan jatkotutkimusten ja seurannan tarve.
- Hemoglobiinin seuranta kuuluu neuvolalle. Äitiyspoliklinikalle tarkempiin tutkimuksiin äiti lähetetään, jos Hb on alle 100 kolmen viikon rautalääkityksestä huolimatta tai jos Hb on alle 90 (ks. [Raskaus ja anemia](#)).
- Raskauden myöhemmässä vaiheessa lähetetään äitiyspoliklinikan konsultaatioon harkinnan mukaan, jos äidillä on aikaisemmassa raskaudessa ollut poikkeava synnytys, esim. hätäsektio, hankala imukuppisynnytys, runsas verenvuoto tai vastasyntyneen ongelmia. Jos mistä syystä tahansa on epäselvyyttä synnytystavasta, se arvioidaan äitiyspoliklinikalla viimeisen raskauskuukauden aikana. Myös [synnytyspelko](#) on äitiyspoliklinikan käynnin aihe.
- Epäilty tai todettu lapsivedenmeno on aihe päivystysläheteelle, samoin loppuraskauden verenvuoto. Supistusten vuoksi sairaalaan ohjataan, jos supistukset ovat kivuliaita ja säännöllisiä (yli 2 tunnin ajan alle 10 minuutin välein), jos supistuksiin yhdistyy veristä, limaista tai vetistä vuotoa tai supistuksiin yhdistyy huomattava kipu tai painontunne.
- [Yliaikaisuuden](#) vuoksi ensimmäinen käynti terveelle äidille sovitaan yleensä 10–12 päivää lasketun ajan jälkeen.

Lisätietoa

Katso myös [PregMind mobiilisovellus](#)¹ raskausajan ja vanhemmuuden henkiseen hyvinvointiin.